

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

**KLAIPĖDOS UNIVERSITETO
KETINAMOS VYKDYTI STUDIJŲ PROGRAMOS
FITOTERAPIJA
VERTINIMO IŠVADOS**

Ekspertų grupė:

1. Doc. dr. Aušra Adomavičienė (grupės vadovė), akademinės bendruomenės narė
2. Prof. dr. Valdas Jakštas, akademinės bendruomenės narys
3. Meda Vaitonytė, akademinės bendruomenės narė, studentų atstovė

Vertinimo koordinatorius – Ona Šakalienė

2020
Vilnius

DUOMENYS APIE PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Fitoterapija
Studijų kryptių grupė (-ės)	Sveikatos mokslai (G)
Studijų kryptis (-ys)	Reabilitacija (G06)
Studijų programos rūšis	<i>Universitetinės studijos</i>
Studijų pakopa	Pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (3,5 m.)
Studijų programos apimtis kreditais	210
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Sveikatos mokslų bakalauras, fitoterapeutas

TURINYS

I. ĮŽANGA.....	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	4
2.1. STUDIJŲ TIKSLAI, REZULTATAI IR TURINYS	4
2.2. MOKSLO (MENO) IR STUDIJŲ VEIKLOS SĄSAJOS.....	11
2.3. STUDENTŲ PRIĖMIMAS IR PARAMA	13
2.4. STUDIJAVIMAS, STUDIJŲ PASIEKIMAI IR ABSOLVENTŲ UŽIMTUMAS.....	15
2.5. DĖSTYTOJAI.....	17
2.6. STUDIJŲ MATERIALIEJI IŠTEKLIAI.....	20
2.7. STUDIJŲ KOKYBĖS VALDYMAS IR VIEŠINIMAS.....	22
III. REKOMENDACIJOS.....	24
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINMAS.....	25

I. IŽANGA

Studijų kokybės vertinimo centro (toliau – Centras) sudaryta ekspertų grupė vertino Klaipėdos universiteto (toliau – KU) Sveikatos mokslų studijų krypties grupės Reabilitacijos studijų krypties ketinamą vykdyti pirmos pakopos (bakaluro) studijų programą *Fitoterapija* (toliau – Programa). Vertinant Programą buvo remiamasi KU pateiktu Programos aprašu (toliau – Aprašas), vadovaujamosi Bendraisiais studijų vykdymo reikalavimais (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-1168), Ketinamų vykdyti studijų programų vertinimo metodika (Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus 2019 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. V-149) (toliau – Metodika), Reabilitacijos studijų krypties aprašu patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-798), Lietuvos Respublikos Papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymu, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB ir kita viešai skelbiama informacija.

2020 birželio 30 d. nuotoliniu būdu pasitelkiant tiesioginių vaizdo konferencijų programinę įrangą, vyko ekspertų grupės vizitas į KU, kurio metu ekspertų grupė susitiko su KU administracijos atstovais, Aprašo rengimo grupe, numatomais Programos dėstytojais ir socialiniais partneriais. Taip pat vyko KU materialinės bazės virtualus pristatymas. Vizito pabaigoje administracijos atstovai ir dėstytojai buvo supažindinti su bendraisiais ekspertų grupės pastebėjimais ir apibendrinimais.

Programa buvo vertinama remiantis Apraše ir jos prieduose pateikta informacija, papildomai pateikta informacija apie Programos vykdymui skirtus materialiuosius išteklius, informacija bei išvalgomis gautomis vizito metu.

Išnagrinėjusi ir įvertinusi gautą informaciją, 2020 m. liepos 30 d. ekspertų grupė parengė ir Centrai pateikė Programos vertinimo išvadų projektą.

Išvadų projektas buvo išsiųstas KU susipažinti ir pasisakyti dėl faktinių klaidų. Ekspertai susipažino su KU pateiktais paaiškinimais, tačiau išvadų netikslino, nes KU pateikti paaiškinimai nebuvo susiję su faktinėmis klaidomis.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. STUDIJŲ TIKSLAI, REZULTATAI IR TURINYS

- *Programos tikslų ir studijų rezultatų atitikties visuomenės ir (ar) darbo rinkos poreikiams įvertinimas.*

Fitoterapijos universitetinių studijų Programa Lietuvoje dar nevykdoma. Įrodymais grįsta fitoterapija yra labai svarbi modernaus sveikatinimo sritis, todėl KU sprendimas pradėti vykdyti fitoterapijos bakaluro studijas vertinamas, kaip aktualus ir nukreiptas į mokslo ir studijų erdvės plėtrą.

Apraše nurodyta, kad Programa yra skirta parengti sveikatos mokslų bakalaurus, gebančius pažinti vaistinius augalus, suprasti biocheminį jų poveikį atskiroms žmogaus organizmo sistemoms, suprasti vaistinių augalų vartojimo tikslingumą sveikatos stiprinimo ir įvairių ligų profilaktikos tikslais, gaminti įvairius vaistažolių mišinius, tinktūras, tepalus ir kitus preparatus, vartojamus į vidų ir išoriškai, konsultuoti pacientus vaistinių augalų vartojimo, medikamentų ir vaistažolių vartojimo dermės klausimais (Aprašas, puslapis 3). Taip pat Apraše nurodytas Programos tikslas: parengti sveikatos mokslų bakalaurus, gebančius taikyti biopsichosocialinę prieigą grindžiančias teorijas ir metodus fitoterapijos praktikoje, kritiškai įvertintą inovatyvią praktiką, savarankiškų tyrimų rezultatus bei fitoterapeuto profesine veikla prisidėti prie Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) ir Europos Sąjungos sveikatos priežiūros politikos nuostatų įgyvendinimo Lietuvoje (Aprašas, puslapis 6). Vertinant Programos Apraše

nurodytą Programos paskirtį ir Programos tikslą, pažymėtina, kad atsižvelgiant į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/83/EB nuostatas „turėtų būti užtikrinta, kad valstybėse narėse vaistų gamybos priežiūrą ir kontrolę atliks asmuo, kuris atitinka būtiniausias kvalifikacijos reikalavimus“. Reikalavimų kvalifikuotam asmeniui, atsakingam už gamybą ir (ar) importą apraše (Patvirtinta LR Vyriausybės 2006 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1191), kuriuo įgyvendintos direktyvos 2001/83/EB nuostatos, nurodyta, kad kvalifikuotu asmeniu, atsakingu už gamybą „gali būti asmuo, įgijęs vaistinininko profesinę kvalifikaciją, arba kitas asmuo, turintis diplomą ar kitą dokumentą, patvirtinantį, kad baigtos universitetinės ne trumpesnės kaip 4 metų vientisosios teorinės ir praktinės farmacijos, medicinos, chemijos, biologijos ar veterinarijos studijos, kurių programoje buvo šie specialieji dalykai: eksperimentinė fizika, bendroji ir neorganinė chemija, organinė chemija, analitinė chemija, farmacinė chemija, įskaitant vaistų analizę, bendroji ir taikomoji biochemija, fiziologija, mikrobiologija, toksikologija, farmakologija, vaistų technologija, farmakognozija“. Pažymėtina, kad kvalifikuoto asmens minimalūs reikalavimai kvalifikacijai apima farmacijos, medicinos, chemijos, farmacinės chemijos ir technologijos disciplinų studijas, kurių studijų apimtys, atsižvelgiant į Apraše nurodytą Programos paskirtį, turėjo būti numatytos Programos turinyje ir atskleistos Programos tikslu. Kadangi Apraše nurodytas Programos tikslas ir turinys neatitinka nurodytos Programos paskirties, vertinama, kad studijų atitiktis visuomenės ir darbo rinkos poreikiams nėra tinkamai pagrįsta su gamyba susijusiose profesinės veiklos srityse, kurioms pagal Programos aprašą taip pat būtų rengiami specialistai (Metodikos 1 priedo vertinami duomenys 1.1.1.1 p. ir 1.1.1.2 p.).

Vaistinių augalų mokslinių tyrimų sritis puikiai žinoma Lietuvos aukštajam mokslui, jau eilę metų vykdančiam įvairius vaistinių augalų tyrimus. Lietuvoje sėkmingai plėtojami įvairių tematikų fitocheminiai, farmaciniai, biologiniai ir biomedicininiai tyrimai. Nepaisant Lietuvoje minėtose srityse sėkmingai vykdomos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP), fitoterapijos studijų erdvė dar nėra apibrėžta, nors poreikis tinkamai kvalifikuotų specialistų yra. *Fitoterapijos* Programos išskirtinumą ir aktualumą, rengiant specialistus darbo rinkai, gebančius panaudoti liaudies medicinos žinias, pagrindžiant jas šiuolaikiniais medicinos ir sveikatos mokslų įrodymais, nurodė respondentai dalyvavę KU atliktame fitoterapeutų poreikio tyrime bei vizito metu tai akcentavo socialiniai partneriai pabrėždami, kad tai bus vienintelė tokia Programa Lietuvoje, tačiau darbo rinkos analizė, vertinant poreikius reabilitacijos srityje dirbančių fitoterapeutų, Apraše nepateikta, o pateiktas objektyviais rodikliais nepagrįstas teiginys, kad specialistai galės dirbti reabilitacijos centruose. Programą KU teikia reabilitacijos studijų kryptyje, tačiau tarptautinių ar nacionalinių MTEP darbų apimtys, kaip ir kvalifikuotų specialistų fitoterapeutų poreikis, reabilitacijos kryptyje neatskleisti, todėl atitiktis visuomenės poreikiams pagrindimas vertinamas kaip netenkinantis minimalių reikalavimų (analizuojami duomenys Metodikos 1 priedo 1.1.1.1 p.).

Apraše teigiama, kad taikydami studijų metu įgytus gebėjimus fitoterapijos specialistai galės „pritaikyti individualiai atitinkamus žolinius preparatus ir vaistažoles, sudaryti gydymo planą taikant vaistinius augalus, vykdyti švietėjišką veiklą visuomenei, įvairių sričių sveikatos priežiūros specialistams apie vaistinius augalus ir poveikį žmogaus sveikatai“, o taip pat galės „dirbti fitoterapeutais fitoterapijos mokslinius tyrimus vykdančiose laboratorijose ir fitoterapijos mokslo paslaugas teikiančiose įmonėse, viešojo administravimo padaliniuose, vaistažolių įmonėse, ekologiniuose ūkiuose auginančiuose vaistažoles bei sveikatos arba reabilitacijos centruose“. Plačios kompetencijos apimties reikalaujančios profesinės veiklos sritys, kurioms pagal Programą rengiami specialistai nėra tinkamai pagrįstos, kadangi neabejotinai persidengia su įvairių profesijų kompetencijomis tiek asmens sveikatos priežiūros srityje (gydymo plano rengimas), tiek mokslo paslaugų srityje (daktaro mokslo laipsnio reikalaujančios kompetencijos), tiek žemės ūkio srityje (ekologinė žemdirbystė), vaistų gamyboje (pagal vaistažolių įmonės veiklą), kurios reikalauja tinkamo išsilavinimo (Metodikos 1 priedo 1.1.1.1 p. ir 1.1.1.2 p.).

Fitoterapeuto profesinio rengimo standarto, kaip ir patvirtintos medicinos normos, Lietuvoje dar nėra. Apraše specialistų rengimui ir licencijavimui pagrįsti nurodomas Papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros įstatymas. Tačiau, kaip ir nurodo įstatymo pavadinimas, įstatymas skirtas papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros reglamentavimui. Tuo tarpu fitoterapijos pagrindinės gydymo priemonės yra ne papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros produktai, o augaliniai vaistiniai preparatai, kuriuos Farmacijos įstatymas apibrėžia kaip vaistinius preparatus, kurių „veiklioji(-iosios) medžiaga (-os) yra arba augalinė(-ės) medžiaga(-os), arba augalinis(-iai) ruošinys(-iai), arba tokios(-ių) augalinės(-ių) medžiagos(-ų) ir tokio(-ių) augalinio(-ių) ruošinio(-ių) mišinys“. Papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros įstatyme fitoterapija neminima. Tuo tarpu natūraliosios ir liaudies medicinos sveikatinimo veiklos yra reglamentuojamos šiuo teisiniu dokumentu, kuris apibrėžta jų licencijavimo apimtis. Taipogi atsižvelgiant į Europos ir LR reabilitacijos profesijos ir profesinės kvalifikacijos normatyvus, reabilitacijos paslaugas reglamentuojančius teisės aktus, iki šiol nėra numatyta fitoterapeuto veiklą sveikatos priežiūros sektoriuje reglamentuojančių LR įstatymų ar kitų teisės aktų, todėl Programos aktualumas ir atitiktis visuomenės poreikiams vertinami kaip nepakankamai pagrįsti (Metodikos 1 priedo 1.1.1.1 p. ir 1.1.1.2 p.).

Apraše nurodyta, kad KU Reabilitacijos studijų kryptyje šiuo metu vykdomos dvi programos: Kineziterapijos bakalauro studijų programa (210 kreditų) ir Papildomosios alternatyviosios medicinos magistro studijų programa (120 kreditų). Aukštojoje mokykloje vykdomų programų skaičiaus racionalumas kryptyje nepagrįstas, nenurodyta kaip *Fitoterapijos* Programa papildys vykdomas reabilitacijos krypties programas. Teikiamos Programos siekinio ir turinio dermė su vykdomomis bakalauro ir magistro programomis, neatskleista. Programų vystymo galimybės kryptyje grindžiamos galimybe tęsti studijas magistro programoje, kuri tik netiesiogiai gali būti siejama su *Fitoterapijos* Programa (Metodikos 1 priedo 1.1.1.3 p.).

- *Programos tikslų ir studijų rezultatų atitikties institucijos misijai, veiklos tikslams ir strategijai įvertinimas.*

Apraše nurodyta, kad Programos tikslai ir numatomi rezultatai dera su KU misija bei strateginiais tikslais: KU vizija – Baltijos jūros regione lyderiaujantis universitetas, prisidedantis prie Lietuvos, jūrinės valstybės, ekonominio augimo, sveikos aplinkos, socialinės ir kultūrinės darnos užtikrinimo. Misija – kurti naujas mokslo žinias ir inovacijas, ugdyti ateities specialistus ir asmenybes, plėtoti humanistines ir kultūrinės vertybes bei jūrinį mentalitetą puoselėjančią miesto ir visos šalies visuomenę. KU strateginiai tikslai: 1. Remiantis pažangiais moksliniais tyrimais ugdyti ateities specialistus ir kūrybiškas asmenybes; 2. Plėtoti tarptautinio lygio mokslinę ir meninę veiklą, skatinančią mokslo pažangą ir kultūrinį visuomenės ugdymą; 3. Teikiant aukščiausio lygio mokslinių tyrimų ir mokslinės eksperimentinės plėtros paslaugas, didinti universiteto indėlį į jūrinio sektoriaus, regiono ir šalies darnią raidą. Nors Programos tiksluose jūrinio mentaliteto ugdymas ir indėlio į jūrinio sektoriaus raidą nenurodytas, tačiau Apraše, nurodyta, kad studijų dalykai orientuoti būtent į gamtos ir jūros resursus, o vienas Programos išskirtinumų – „jūros augalų vaistingų savybių pritaikymas fitoterapijoje“. Vertinant Apraše pateiktą informaciją apie studijų dalykų orientavimą į jūros resursus, aptikta, kad jūrų vaistinių augalų resursų studijų metodai ir tyrimų įsitraukimo apimtys minimos tik Mikrobiologijos dalyko apraše (nurodytos sąsajos su jūrų biotechnologija, tačiau fitoterapijos srities siekiniams tokios sąsajos nepriskirtinos pagal objektą), o kitų dalykų aprašuose rezultatų sąsajų su jūros resursais informacija nepateikta.

Apraše nurodoma, kad „Fitoterapijos Programa – viena iš papildomosios ir alternatyviosios medicinos sričių“ ir yra ketinama vykdyti Reabilitacijos studijų kryptyje, tačiau vertinant studijų dalykų orientavimą į reabilitaciją, specialiųjų rezultatų ir gebėjimų, atskleidžiančių reabilitacijos ypatumus esant skirtingoms patologijoms, ugdymas neištrauktas į

jokio studijų dalyko turinį, ir tik viename studijų dalyke (Tarpdisciplininis reabilitacijos paslaugų modelis) apskritai supažindinama su reabilitacijos sistema. Todėl lieka neaišku, kaip ir kokių būdu bus pasiekti užsibrėžti rezultatai, o Programos tikslų ir studijų rezultatų atitikties institucijos misijai, veiklos tikslams ir strategijai atitikties pagrindimas vertinamas kaip nepakankamas (Metodikos 1 priedo 1.1.2.1 p.).

- *Programos atitikties teisės aktų reikalavimams įvertinimas.*

Programa parengta remiantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro bei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymais, reglamentuojančiais pirmos (bakaluro) pakopos studijų vykdymą bei specialistų rengimą. Programos studijų rezultatai atitinka studijų pakopų aprašo keliamus reikalavimus universitetinėms studijoms. Programos apimtis sudaro 210 kreditų (5597 valandų). Nuolatinės studijų formos trukmė – 3,5 metai (7 semestrai). Studijų krypties rezultatams pasiekti skirti 189 kreditai, iš kurių studijų krypties dalykams skirta 125 kreditai (60 proc.), profesinei praktikai – 49 kreditai (23 proc.) bei baigiamojo darbo rengimui skirta 15 kreditų (7 proc.). Bendriesiems universitetinių studijų dalykams skirta 21 kreditas (10 proc.). Numatyti laisvai pasirenkami ir alternatyviai pasirenkami dalykai. Kiekvieną semestrą studijuojama ne daugiau 7 dalykų, studento savarankiškas darbas sudaro ne mažiau 50 proc. dalyko apimties (4172 val.). Dalyko studijos baigiamos studento savarankiškai atlikto baigiamojo darbo įvertinimu.

Apraše nurodyta, kad Programa yra skirta parengti sveikatos mokslų bakalaurus, tame tarpe gebančius gaminti įvairius vaistažolių preparatus, vartojamus į vidų ir išoriškai, konsultuoti pacientus vaistinių augalų vartojimo, medikamentų ir vaistažolių vartojimo dermės klausimais. Tiek nacionaliniu tiek tarptautiniu mastu gebėjimas gaminti vaistus priskiriamas farmacijos sričiai. Taip pat vaistų gamyba yra licencijuojama ir reglamentuojama sritis, o specialistai, kurie pripažįstami gebantys atlikti tokio pobūdžio gamybą (kvalifikuoti asmenys remiantis LR Farmacijos įstatymu ir Reikalavimais kvalifikuotam asmeniui), turi būti studijavę disciplinas, kurios neįtrauktos į Programos planą (pvz.: fizika, bendroji ir neorganinė chemija, organinė chemija, analitinė chemija, farmacinė chemija, įskaitant vaistų analizę, vaistų technologija). Taipogi atkreiptinas dėmesys, kad remiantis Farmacijos įstatymu farmacinė informacija – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skelbiama ir platinama informacija apie vaistinio preparato farmacinę, klinikinę ir farmakologinę savybę, o farmacinės informacijos apie vaistinius preparatus teikimas gyventojams, sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistams, taip pat jų konsultavimas - farmacinė paslauga, kuri gali būti teikiama tik turint tinkamą farmacijos studijų krypties išsilavinimą. Todėl vertinama, kad siekinys parengti sveikatos mokslų bakalaurus, tame tarpe gebančius gaminti įvairius vaistažolių mišinius, tinktūras, tepalus ir kitus preparatus, vartojamus į vidų ir išoriškai, konsultuoti pacientus vaistinių augalų vartojimo, medikamentų ir vaistažolių vartojimo dermės klausimais netenkina nacionalinių (Farmacijos įstatymas) ir europinių (Direktyva 2001/83/EB) teisės aktų.

Vertinant ketinamos vykdyti studijų Programos pavadinimą ir tikslus negalima neatkreipti dėmesio į numatomą studijų kryptį. Teikiamas Programos pavadinimas „Fitoterapija“ be abejonės yra ženkliai platesnis nei tikslinė studijų kryptis reabilitacija. Pats KU Aprašo 17 puslapyje ir kai kuriuose internetiniuose šaltiniuose (pvz.: <https://www.ku.lt/blog/klaipedos-universitete-pletoja-papildomosios-ir-alternatyvios-medicina/>; žiūrėta 2020-06-22) „Fitoterapiją“ įvardija kaip medicinos atšaką. Duomenų bazės PubMed literatūros šaltinių analizė taip pat leidžia patvirtinti nuomonę, kad fitoterapija – tai ne reabilitacija. Fitoterapijos raktiniam žodžiui priskiriama daugiau kaip 40 tūkstančių mokslinių publikacijų (dar 46 tūkstančiai šaltinių atrenkami pagal terminą „herbal medicine“), fitoterapijos + reabilitacijos raktinių žodžių sugretinimas nukreipia tik į 858 šaltinius (tai sudaro apie 2 proc. visos fitoterapijos terminui priskiriamos mokslinės produkcijos) ir netiesiogiai atskleidžia, kad reabilitacija nėra pagrindinis fitoterapijos uždavinys. Nagrinėjant

Reabilitacijos studijų krypties aprašą, taip pat neaptikta fitoterapijos priskyrimo šiai kryptčiai nuorodų. Ekspertų nuomone, Programą tikslinga priskirti medicinos kryptčiai arba būtina patikslinti pavadinimą, siekiant išvengti stojančiųjų klaidinimo (Metodikos 1 priedo 1.2.1.4 p.).

Atsižvelgiant į Apraše pateiktą informaciją, nėra aišku, kokiai studijų kryptčiai priklauso Programa: medicinos, reabilitacijos ar farmacijos. Apraše nurodoma, kad Programa ketinama vykdyti Sveikatos mokslų studijų kryptčių grupėje (G), Reabilitacijos studijų krypttyje (G06), tačiau vadovaujantis Reabilitacijos studijų kryptties aprašu, fitoterapijos atšaka nėra išskiriama. Programa pagal savo turinį ir kitus rodiklius neatitinka Reabilitacijos kryptties aprašo reikalavimų ir negali būti priskirta Reabilitacijos studijų kryptčiai (Metodikos 1 priedo 1.2.1.1 p. ir 1.2.1.4 p.).

- *Programos studijų tikslų, studijų rezultatų, mokymo (-si) ir vertinimo metodų suderinamumo įvertinimas.*

Programos tikslai, studijų rezultatai atskleidžia, ką gebės Programos absolventas, sėkmingai baigęs studijas. Programos studijų rezultatai iš esmės atspindi žinias, gebėjimus atlikti tyrimus, specialiuosius, socialinius ir asmeninius gebėjimus, kuriuos turi įgyti būsimoji fitoterapeutas. Programos Apraše pateikiamas *Fitoterapijos* studijų Programos tikslas – parengti sveikatos mokslų bakalaurus, gebančius taikyti biopsichosocialinę prieigą grindžiančias teorijas ir metodus fitoterapijos praktikoje, kritiškai įvertintą inovatyvią praktiką, savarankiškų tyrimų rezultatus bei fitoterapeuto profesine veikla prisidėti prie Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) ir Europos Sąjungos sveikatos priežiūros politikos nuostatų įgyvendinimo Lietuvoje. Platus Programos tikslas reikalauja tinkamų studijų rezultatų. Tačiau, remiantis nurodytais Programos rezultatais, rezultatų suderinamumo su tikslu nurodytu prisidėjimu prie PSO ir ES sveikatos priežiūros politikos nuostatų įgyvendinimo patvirtinti negalima. Programos tikslas vertinamas, kaip per platus ir nepakankamai suderintas su studijų rezultatais, o rezultatai – neužtikrinantys pilnavertiško tikslo pasiekimo, todėl netenkina minimalių Programos tikslų, rezultatų ir apimties reikalavimų (Metodikos 1 priedo 1.2.2.1 p.).

Aprašo duomenimis, Programoje numatyti gebėjimai bus ugdomi ne tik teorinių dalykų metu, bet ir palaipsniui fitoterapijos praktikos metu (Mokomoji, Tiriamoji ir /ar Gamybinė praktika), kurios metu studentai demonstruos studijų metu įgytus gebėjimus ir atliks mokslinį tiriamąjį darbą, susijusį su bakalauro darbu.

Programos Apraše numatyta, kad studijų metu bus taikomi įvairūs mokymo(si) veiklos ir studijų metodai: veiklos, akcentuojančios dėstytojo darbą ir vadovavimą: įtraukiamoji paskaita, teorinė paskaita, konsultacija, seminaras, diskusija, idėjų žemėlapių kūrimas; į studentus orientuotos veiklos: atvejo analizė, seminaras, įtraukiamoji paskaita, laboratorinio darbo aprašas, praktikos dienoraštis, veiklos refleksijos, semestro darbas; studento savarankiškas darbas: informacijos paieška, teorijos mokymasis, pristatymo rengimas; užduočių atlikimu pagrįstos veiklos: atvejo analizė, teksto analizė, informacijos paieška, dokumentų analizė, savarankiško ar grupinio darbo arba užduoties atlikimas; pagrįstos moksliniais tyrimais veiklos: mokslinės literatūros analizė, tyrimo planavimas ir vykdymas; mokymasis darbo vietoje: praktika, stebėjimas, refleksijos, praktikos dienoraštis; grupiniu darbu pagrįstos veiklos: darbas grupėje, diskusija, situacijos modeliavimas. Programoje teorinis mokymas bus susietas su praktiniu, tai sudarys sąlygas studentams pasiekti numatomus Programos studijų rezultatus. Numatyta, kad studento studijų rezultatai bus vertinami taikant formuojamojo ir apibendrinamojo vertinimo sistemą (Metodikos 1 priedo 1.2.1.2 p.).

- *Programos dalykų (modulių) visumos, užtikrinančios studento nuoseklų kompetencijų ugdymą(-si) įvertinimas.*

Programos apraše nurodyta, kad Programos studijų dalykai sugrupuoti taip, kad kryptingai palaiapsniui suformuotų gebėjimus ir žinias, kurie bus reikalingi fitoterapeutui praktinėje veikloje. Visgi, analizuojant Programos rezultatų ir studijų dalykų visumą, užtikrinančią studento, būsimą fitoterapeuta, nuoseklų kompetencijų ugdymą pasigendama tam tikrų studijų disciplinų (pvz.: analitinės chemijos, fitochemijos, farmacinių technologijų, farmakoterapijos ar klinikinės farmacijos, įskaitant vaistų sąveikas, biofarmacijos, imunologijos, vidaus ligų) bei per mažai skiriama valandų, siekiant užtikrinti studijų rezultatų, apimančių fitoterapeutui reikalingų gebėjimų pasiekimą (Metodikos 1 priedo 1.2.3.1 p.).

Programos Aprašo 1.1.1 skyriuje nurodyta, kad „studijų dalykai orientuoti būtent į gamtos ir jūros resursus. Studentai, įgiję sveikatos mokslų bakalauro laipsnį, gebės ištraukti iš jūros augalų vaistingųjų (vaistinių) savybių tyrimus“. Atkreipiamas dėmesys, kad daugiau niekur aprašant studijų rezultatus ir studijuojamų dalykų turinį, jūrų vaistinių augalų resursų studijų metodai ir tyrimų ištraukimo apimtys nebenurodomos (tik Mikrobiologijos dalyko apraše nurodytos sąsajos su jūrų biotechnologija, tačiau fitoterapijos srities siekiniams tokios sąsajos nepriskirtinos pagal objektą). Todėl nuoseklus su jūros resursais siejamo studijų siekinio rezultato ugdymas pateiktais duomenimis negali būti užtikrintas (Metodikos 1 priedo 1.2.3.1 p.) ir vertinama, kad netenkinami reikalavimai programos apimčiai (Metodikos 1 priedo 1.2.1.1 p.).

Programos Apraše pateikiami specialieji gebėjimai C4 (Gebės parinkti, paruošti fitoterapinius preparatus paciento/kliento biopsichosocialinių funkcijų sutrikimų prevencijai, gydymui bei reabilitacijai) reikalauja farmacinių formų ir technologijų, produktų kokybės užtikrinimo ir kontrolės žinių, ir gebėjimų, kurių įgijimui taip pat reikalingos ir fizikinės chemijos, analizinės chemijos, vaistų formų technologijos ir biofarmacijos studijos. Atsižvelgiant į Europos ir pasaulio reabilitacijos profesijų rengimo principus, reabilitacijos specialistų rengimo programose turėtų atsispindėti tokie turinio elementai kaip socialinis atsakingumas, sprendimų priėmimas, teikiamų paslaugų kokybė (Reabilitacijos studijų krypties aprašas), tačiau ribotas fitoterapinių preparatų cheminių tyrimų, fizikocheminių ir biofarmacinių savybių išmanymas apribos su produktų vartojimu susijusių sprendimų priėmimą. Gebėjimams D1 (Gebės profesionaliai bendrauti ir bendradarbiauti su pacientais/klientais bei jų šeimos nariais, atsakingai dirbs komandoje ir su kitais medicinos specialistais) ir D2 (Gebės bendrauti raštu ir žodžiu gimtąja bei užsienio profesine kalba su kolegomis ir kitų specialybių atstovais dirbant tarpdisciplininėje komandoje) pasiekti būtinos lotynų kalbos pagrindų studijos. Gebėjimui D4 (Gebės stiprinti fitoterapijos specialybės įvaizdį, rūpintis jos verte ir svarba) rekomenduotinos įrodymais grįstos medicinos ir bioįvairovės studijos. Dalyko „Fitofarmacijos praktika“ gebėjimas „Gebės analitiškai taikyti ir vertinti fitofarmacijos preparatus fitoterapinėje praktikoje“ negali būti pasiektas be farmacinių preparatų reglamentavimo, kūrimo, gamybos ir biofarmacijos studijų. Vertinama, kad aukščiau paminėtų gebėjimų pilnavertiškai pasiekti Programos duomenimis negalima, todėl netenkinami reikalavimai Programos rezultatų ir dalykų sąsajos dermei (Metodikos 1 priedas 1.2.1.4 p.), Programos rezultatų dermei su dalykų rezultatais (Metodikos 1 priedas 1.2.2.1 p.) ir Programos turinio nuoseklumui (Metodikos 1 priedas 1.2.3.1 p.).

Programos turinyje akcentuojami studijų rezultatai ir gebėjimų ugdymas neatitinka studijų dalykų turinio ir temų, t. y. Apraše pateikti studijų rezultatai labai tiksliai orientuoti į reabilitaciją (A1, A4, C2, C4), biopsichosocialines funkcijas ir jų atstatymą (B2, C4) bei gebėjimą bendrauti su pacientu (C1, C2, C3, D1, D2), tačiau studijų dalykai mažai susieti su reabilitacija ir aprašuose pateiktos temos nesusietos su reabilitacijos krypties poreikiais. Apibendrinant Programos studijų rezultatų ir dalykų turinio atitikties pagrįstumą, pabrėžiama, kad yra Programos studijų dalykų ir turinio nepakankamumas studijų rezultatams pasiekti. (Metodikos 1 priedo 1.2.2.1 p.).

Programos Apraše pateikiama siekiama absolventų kompetencijų aprėptis: KU parengtos Fitoterapijos studijų Programos absolventai pagal kliento/paciento turimą diagnozę

galės pritaikyti individualiai atitinkamus žolinius preparatus ir vaistažoles, sudaryti gydymo planą taikant vaistinius augalus, vykdyti švietėjišką veiklą visuomenei, įvairių sričių sveikatos priežiūros specialistams apie vaistinius augalus ir poveikį žmogaus sveikatai“, tačiau Programos turinyje pasigendama studijų dalykų, orientuotų į fitoterapeuto medicininės žinias ir ypač klinikinę fitoterapeuto praktiką. Programoje į fundamentines medicinos ir sveikatos mokslų žinias orientuoti vos keli studijų dalykai (Žmogaus anatomija ir fiziologija (5 kreditai), Žmogaus patofiziologija (6 kreditai), Pirmoji medicinos pagalba ir slaugos pagrindai (5 kreditai), Biochemija (5 kreditai), Negalios psichologija (5 kreditai), kurie neužtikrina Specialiųjų studijų rezultatų (C1, C2, C4) ypač galvojant apie būsimo fitoterapeuto kompetencijas dirbant su skirtingo amžiaus (vaikų, jaunų, senyvo amžiaus) ir skirtingo profilio (neurologinio, traumatologinio, ortopedinio, psichosocialinio ir kt.) asmenų grupėmis. Taigi, Programos apimtis nėra pakankama siekiamam absolventų kompetencijų lygiui pasiekti (Metodikos 1 priedo 1.2.1.4 p., 1.2.2.1 p. ir 1.2.3.1 p.).

Pasigesta studijų dalykų tiesioginių sąsajų su klinicine medicina ir ypač reabilitacija. Taip pat nėra numatyta klinikinės fitoterapijos praktikos vieta studentų įgūdžių darbui su pacientu ir teikiamų paslaugų grįžtamojo ryšio užtikrinimui ir efektyvumo vertinimui, nors vizito metu, Programos rengėjai ir socialiniai partneriai teigė, kad parengti fitoterapeutai galės dirbti reabilitacijos centruose/skyriuose kaip savarankiški specialistai reabilitacijos komandoje, ir kad tokių specialistų poreikis yra. Visgi, Programoje yra numatytas tik vienas studijų dalykas siejamas su reabilitacija (Tarpdisciplininis reabilitacijos paslaugų modelis, 5 kreditai). Apraše pasigesta ir profesinės praktikos vietų, susijusių su specialiuoju gebėjimu, klinikių įgūdžių reabilitacijoje ir grįžtamojo ryšio gavimu gydymo procese. Programoje labiau akcentuojami žemės ūkio, vaistažolių įmonių, botanikos sodo ar Jūrų tyrimo instituto praktikų atlikimo vietos (viso 4 fitoterapijos praktikos), tačiau į studijų planą neįtrauktas nei vienas reabilitacijos centras, klinika ar ligoninė, kurioje būtų užtikrinta studijų rezultatų ugdymas tiesioginiam darbui kompleksiniame reabilitacijos procese (Metodikos 1 priedo 1.2.3.1 p.).

Aprašo skyriuje 5.1.1 nurodyta (27 p.), kad visi Programos dėstytojai dirba KU, tačiau dalykų aprašuose nurodomi ir kviestiniai dėstytojai (dalykai Augalų anatomija, Morfologija, Fiziologija ir Augalų sistematikos pagrindai), todėl vertinama, kad Apraše pateikta nepakankamai tiksli informacija. Nepateikus kviestinių dėstytojų gyvenimo aprašymų nėra galimybių tinkamai įvertinti šių dėstytojų dėstomų dalykų ir mokslinės veiklos kryptių dermės, o kartu ir studijų rezultatų dermės su programos dalykų ir (ar) modulių studijų rezultatais, studijų metodais.

Dalyko Fitofarmacijos praktika apraše nurodytas būtinas pasirengimas dalyko (sando) studijoms apima ir Farmacinės botanikos dalyką, kuris yra neįtrauktas į Programos planus. Dalyko Tiriamoji ir/ar gamybinė fitoterapijos praktika būtinas pasirengimas apima Fitofarmacinių technologijų dalyką, kuris taip pat neįtrauktas į Programos planus. Pateiktas Programos ir dalyko aprašas nepagrindžia, kokios inovatyvios farmacinės technologijos bus dėstomos studentams dalyke Farmakognozijos inovatyvios technologijos.

Dalyko Terapiniai sodai pagrindinis tikslas: „Supažindinti studentus su terapinio sodo pritaikymo sveikatos priežiūroje galimybėmis, terapinio sodo įrengimo principais bei darbo terapiniame sode metodais“, tačiau tokio reiškimo, kaip „terapinis sodas“ mokslinis apibrėžtumas kaip ir taikytinų studijų metodų tinkamumas nebuvo pateikti, todėl neįmanoma įvertinti ir patvirtinti šio pagrindinio studijų tikslo tikslingumo ir rezultatų pasiekimo galimybių. Dalyko Fitoterapijos praktika 2 vienas siekiamų rezultatų „Žinos vaistinių augalų farmakognostines savybes, susipažins su naujausiomis inovatyviomis technologijomis farmakognozijoje“ nėra nuosekliai suderintas su ugdymo procesu ir nepagrįstas nurodytų dėstytojų kvalifikacija farmacijos srityje. Dalyko Tiriamoji ir/ar gamybinė fitoterapijos praktika pagrindinis tikslas: „Supažindinti studentus su sausųjų augalinių žaliavų ekstraktų bei vaistinių augalinių preparatų iš šviežių augalų organų gamybos pagrindais“ nėra pakankamai suderintas su teikiamu dalyko pavadinimu ir tikslais, todėl negalima patvirtinti Programos turinio

nuoseklumo atsižvelgiant į aukščiau nurodytų dalykų studijų aprašus (Metodikos 1 priedo 1.2.3.1 p.).

- *Galimybių studijuojantiems individualizuoti programos struktūrą atsižvelgiant į asmeninius mokymosi tikslus bei numatytus studijų rezultatus įvertinimas.*

Programos studentai turės galimybę pasirinkti gilinti profesinės užsienio kalbos (anglų, rusų, vokiečių) žinias. Taip pat Programoje numatyti 9 kreditai laisvai arba alternatyviai pasirenkamiems dalykams, tačiau Apraše nenurodyta, iš kokių studijų dalykų/modulių studentai galėtų rinktis, todėl nėra galimybių tinkamai įvertinti Programos turinio nuoseklumo ir galimybių individualizacijai atsižvelgiant į numatytus pasirenkamuosius dalykus (Metodikos 1 priedo 1.2.3.1 p. ir 1.2.4.1 p.). Taip pat Apraše nurodyta, kad studentai/klausytojai gali rinktis papildomus studijų dalykus ir surinkti per semestrą daugiau kaip 30 studijų kreditų.

Apibendrinami *Fitoterapijos* studijų Programos studijų tikslų, rezultatų ir turinio vertinimą, ekspertai pažymi, kad vertinimo metu aptikti tokie esminiai trūkumai: (1) Programos atitiktis visuomenės ir darbo rinkos poreikiams nėra tinkamai pagrįsta; (2) nustatyta, kad Programa neatitinka teisės aktų reikalavimų; (3) Programos tikslas per platus ir nepakankamai suderintas su studijų rezultatais, o rezultatai neužtikrina pilnavertiško tikslo pasiekimo; (4) nustatyta, kad Programos studijų dalykai ir jų turinys yra nepakankami studijų rezultatams pasiekti. Dėl išvardintų esminių trūkumų *Fitoterapijos* Programa neatitinka reabilitacijos krypties.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Fitoterapijos universitetinių studijų Programa Lietuvoje dar nėra vykdoma.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. *Programos tikslas yra per platus ir nepakankamai suderintas su studijų rezultatais.*
2. *Programos tikslų ir studijų rezultatų atitiktis visuomenės ir darbo rinkos poreikiams bei absolventų įsidarbinimo pagrindimo trūkumas, t.y. nėra atlikta detali, duomenimis grįsta rinkos ir kitų aukštųjų mokyklų programų analizė.*
3. *Programos Apraše pateikti studijų tikslai, rezultatai, dalykų rezultatai suformuoti neatsižvelgiant į su profesine veikla susijusius teisės aktus.*
4. *Programa neatitinka reabilitacijos studijų krypties. Atsižvelgiant į studijų Programos terapinį pobūdį, Programa turėtų būti teikiama medicinos kryptyje.*
5. *Aprašant studijų rezultatus ir studijuojamų dalykų turinį, jūrų vaistinių augalų resursų studijų metodai ir tyrimų įsitraukimo apimtys neatskleistos.*
6. *Programoje trūksta dalykų, suteikiančių žinių ir gebėjimų, reikalingų užtikrinti visas Programoje numatytas kompetencijas.*
7. *Socialinių partnerių įsijungimas į Programos rengimą buvo nepakankamas.*

2.2. MOKSLO (MENO) IR STUDIJŲ VEIKLOS SĄSAJOS

- *Aukštosios mokyklos vykdomos mokslo (meno) veiklos lygio pakankamumo su studijų kryptimi susijusioje mokslo (meno) kryptyje įvertinimas.*

KU vykdo mokslo veiklas gamtos bei medicinos ir sveikatos mokslų kryptyse. Ketinamoje vykdyti studijų Programoje planuoja dirbti gamtos, medicinos ir sveikatos bei socialinių mokslų krypties mokslininkai. KU Jūros tyrimų instituto mokslininkai lyderiauja fundamentaliuosiuose ir taikomuosiuose jūros ir pakrančių aplinkos bei jūrinių technologijų tyrimuose ir siekia įgalinti mokslo, studijų ir verslo bendradarbiavimą, pagrįstą aukšto lygio

mokslo žiniomis, kur sudaromos puikios galimybės studentams perteikti ne tik naujausias dėstomų dalykų teorines žinias, bet ir ugdyti studentų praktinius-tiriamuosius gebėjimus laboratorinių, praktinių, projektinių darbų metu ar rengiant baigiamąjį darbą. KU Botanikos sode planuojama praktinė tiriamoji bazė studentų praktiniams-tiriamiesiems gebėjimams ugdyti, vykdomi fitoterapijos – medicinos atšakos, besiremiančios įvairių augalų panaudojimu gydymo tikslams, moksliniai tyrimai. Tai užtikrina KU galimybes vykdyti mokslinio pobūdžio veiklą ir įrodo norą į mokslinį procesą įtraukti studentus.

Programos apraše nurodoma, kad numatomi dėstytojai per pastaruosius penkerius metus (2014–2019m.) aktyviai dalyvavo Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo moksliniuose tyrimuose bei tarptautiniuose projektuose, tačiau iš pateiktos informacijos matyti, kad projektinė veikla dominuoja gamtos mokslų kryptyje, labai mažai medicinos ir sveikatos bei visiškai pasigendama reabilitacijos studijų kryptyje, taipogi vyrauja Jūros tyrimų instituto mokslininkų pasiekimai, kurie nėra tiesiogiai susiję su Programa (Metodikos 1 priedo 2.1.1.1 p.).

Programos Apraše pateikiama, kad KU Sveikatos mokslų fakulteto Sveikatos tyrimų ir inovacijų mokslo centre rengiami mokslininkai, atlieka aukšto lygio fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus bei eksperimentinės plėtros darbus, kurių tyrimo rezultatai bus integruoti į Programos procesą, dėstytojų ir kitų specialistų kvalifikacijos kėlimą. Tačiau pagal Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro (MOSTA) (Nuo 2019 m. liepos 31 d. Vyriausybės strateginės analizės centras (STRATA)) tarptautinį ekspertų vertinimą, Holistinės medicinos ir reabilitacijos katedrai už 2013-2017 metų mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą vertinimo balai buvo pateikti trijose veiklose (4 lentelė apraše, 17 psl.) ir pažymėtina, kad ekspertų vertinimo balai medicinos ir sveikatos mokslų kryptyje yra rizikingai žemi (2;3;2). MOSTA vertinimas buvo vykdomas Medicinos ir sveikatos mokslų kryptyje, neišskiriant reabilitacijos krypties. Vertinime dalyvavo KU padalinių grupė, įskaitant su Programa tiesiogiai susijusią Holistinės medicinos ir reabilitacijos katedrą ir nesusijusias Slaugos ir Visuomenės sveikatos katedras. Tačiau net ir vertinant šiuos padalinius kartu, MTEP veiklą kokybė ir potencialas įvertinti nacionaliniu lygmeniu minimaliais 2 balais (Metodikos 1 priedo 2.1.1.2 p.).

Todėl, apibendrinant Programos Apraše pateiktą dėstytojų atliekamų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų bei eksperimentinės plėtros darbų rezultatus, pabrėžtina, kad dėstytojų mokslo veiklos lygis nėra pakankamas su reabilitacijos ar medicinos studijų kryptimi susijusioje mokslo kryptyje bei vykdomi moksliniai tyrimai nėra tiesiogiai susiję su Programa.

- *Studijų turinio susiejimo su naujausiais mokslo, meno ir technologijų pasiekimais įvertinimas.*

KU planuojama skatinti studentus dalyvauti mokslinėje veikloje atliekant tyrimų projektus ir juos įgyvendinant Programoje, studijos siejamos su naujausiais mokslo ir technologijų pasiekimais grindžiamas nuolatinis Programos dalykų temų bei naudojamos literatūros atnaujinimu, didaktikos tobulinimu ir naujų, aktyvių studijų metodų įtraukimu, studentai mokomi savarankiškai ištraukti į mokslinius tyrimus, ugdomi jų gebėjimai vykdyti tyrimus ir vadovautis įrodymais grįsta praktika. Tačiau Programos studijų dalykų turinys ir temos mažai siejasi su naujausiais medicinos ir reabilitacijos mokslo pasiekimais ir visiškai neatsispindi studijų dalykų aprašuose pateiktose teorinių/praktinių užsiėmimų temose ar rekomenduojamos literatūros šaltiniuose. Dėstytojų publikacijose stokojama naujausių medicinos, reabilitacijos ar klinikinių tyrimų pavyzdžių, pagrindžiančių fitoterapijos svarbą įvairių ligų gydyme, profilaktikoje, sveikatinime ir reabilitacijoje (Metodikos 1 priedo 2.1.2.1 p.).

Apibendrinant Fitoterapijos studijų Programos Mokslo ir studijų veiklos sąsają vertinimą, ekspertai pažymi, kad vertinimo metu aptikti tokie esminiai trūkumai: (1) numatomų Programos dėstytojų mokslinės veiklos nepakankamai susiję su reabilitacijos krypties studijomis; (2) numatomų dėstytojų projektinė veikla nėra tiesiogiai susijusi su

Programa; (3) Programoje neįtrauktos klinikinės/mokslinės tyrimų bazės susijusios su klinicine reabilitacijos praktika; (4) studijų dalykų turinys ir temos ne itin siejasi su naujausiais medicinos ir reabilitacijos mokslo bei naujausiais klinikinės, įrodymais grįstos, fitoterapijos mokslo pasiekimais; (5) menkai išplėtotą mokslinę veiklą fitoterapijos srityje studijų kokybės ir studijų rezultatų įgyvendinimui.

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. Dėstytojų mokslo veiklos lygis nėra pakankamas su reabilitacijos ar medicinos studijų kryptimi susijusioje mokslo kryptyje, o vykdoma mokslinė ir projektinė veikla nėra tiesiogiai susiję su Programa, ir tik mažumos dėstytojų mokslinė veikla siejama su medicinos ir reabilitacijos studijų kryptimis.

2. Programoje pasigendama su medicina ir reabilitacijos klinicine praktika siejamų mokslinių/klinikinių tyrimų bazių.

3. Dėstytojų publikacijose stokojama naujausių medicinos ir reabilitacijos klinikinių tyrimų pavyzdžių, pagrindžiančių fitoterapijos svarbą.

4. Programos studijų dalykų turinys ir temos ne itin siejasi su naujausiais medicinos ir reabilitacijos mokslo pasiekimais, nepakankamai atskleistas studijų turinys ir tiesioginės sąsajos su naujausiais klinikinės, įrodymais grįstos, fitoterapijos mokslo pasiekimais.

5. Aukštosios mokyklos vykdomos MTEP veiklos apimtys fitoterapijos srityje nėra pakankamai intensyvios studijų ir mokslo dermei pagrįsti.

2.3. STUDENTŲ PRIĖMIMAS IR PARAMA

- *Studentų atrankos ir priėmimo kriterijų ir proceso tinkamumo ir viešumo įvertinimas.*

Priėmimas į Programą bus vykdomas taip pat kaip ir daugumoje kitų aukštųjų mokyklų. Priėmimo metu vadovaujama LR Švietimo ir mokslo ministro patvirtintu Geriausiai vidurinio ugdymo programą baigusiu eilės sudarymo tvarkos aprašu bei Studentų priėmimo į universitetines studijas sąlygomis. Būsiami studentai priimami per Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajam priėmimui organizuoti (LAMA BPO) sistemą bei tiesioginio priėmimo metu. Taip pat kasmet nustatomas minimalus konkursinis balas, kurį reikia pasiekti, norint studijuoti universitete. Norintys studijuoti Programoje turi būti įgiję vidurinį išsilavinimą bei sukaukę pakankamą konkursinį balą (minimalus stojamasis balas nustatomas remiantis Geriausiai vidurinio ugdymo programą baigusiu eilės sudarymo tvarkos aprašu ir bendrojo priėmimo į Lietuvos aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos ir vientišąsias studijas tvarkos aprašu, Metodikos 1 priedo rodiklis 3.1.1., p.20) iš numatytų egzaminų įvertinimų, t.y. biologija (0.4), chemija arba matematika (0.2), bet kuris dalykas, nesikartojantis su kitais konkursinio balo dalykais (0.2) bei lietuvių kalba ir literatūra (0.2). Taigi, KU studentų atranką, priėmimo kriterijus ir procesą vykdo tinkamai ir pagal nustatytus teisės aktų reikalavimus. Tačiau vertinant studentų atranką ir priėmimo kriterijus, pastebėtas vienas trūkumas - tiek Apraše tiek vizito metu nebuvo pateiktas numatytas konkretus priimti studentų skaičius į Programą.

Informacija apie studijas, Programos tikslas ir numatomi studijų rezultatai bus skelbiami Atviroje informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemoje (AIKOS) (www.aikos.smm.lt), Klaipėdos universiteto tinklapyje (www.ku.lt).

Programos viešinimui KU yra pasiruošęs ir turi gerai parengtą marketingo planą, kuris turėtų padėti pritraukti studentus jau ateinantiems metams. Vizito metu pateikta informacija, jog katedros dėstytojai dalyvauja studijų mugėse, kur kalbama apie studijų Programos tikslus, rezultatus ir fitoterapijos svarbą. Taipogi dalyvaujama universiteto organizuojamuose renginiuose (pvz., „Iškeisk pamoką į paskaitą“). Numatomas viešinimas žiniasklaidoje, įvairaus

pobūdžio reklaminėje medžiagoje, internetinėse priegose ir dar daug kitų priemonių, kurios įrodo, kad informacija bus viešinama plačiai ir pakankamai (Metodikos 1 priedo 3.1.1.1 p.20).

- *Užsienyje įgytų kvalifikacijų, dalinių studijų ir ankstesnio neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimo tvarkos ir jos taikymo įvertinimas.*

Užsienyje įgytų kvalifikacijų, dalinių studijų ir ankstesnio neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimas KU vykdomas vadovaujantis KU tvarkų aprašais. Remiantis Apraše pateikta informacija galima teigti, kad anksčiau ar svetur įgytų kvalifikacijų, dalinių studijų neformalaus ar savaiminio mokymosi rezultatų pripažinimas KU vyksta sklandžiai. Nusistovėjusi tvarka bus taikoma ir Programoje. Tačiau Apraše trūksta informacijos apie studentams suteikiamas galimybes išvykti studijuoti pagal mainų programą bei KU turimas tarptautinio bendradarbiavimo sutartis (Metodikos 1 priedo rodiklis 3.1.2.).

KU numato galimybę studentams, studijavusiems Lietuvoje ar užsienyje, kreiptis dėl studijų pratęsimo arba ankstesnio mokymosi studijų rezultatų pripažinimo. Taip pat leidžia neformalioju būdu įgytoms kompetencijoms būti pripažintoms studijų rezultatais. Visa tai Programos Apraše aiškiai aprašyta ir įrodoma, jog tai vykdoma vadovaujantis KU tvarkų aprašais. Todėl galima teigti, kad KU pakankamai prisitaiko prie studentų su įgytomis kvalifikacijomis, įgytomis užsienyje ar kitokiu išsilavinimu ir sudaro sąlygas skirtingas mokymosi formas pripažinti kaip studijų rezultatus (Metodikos 1 priedo rodiklis 3.1.2.).

- *Studentams teikiamos akademinės, finansinės, socialinės, psichologinės ir asmeninės paramos tinkamumo, pakankamumo ir veiksmingumo įvertinimas.*

KU puikiai veikia paramos studijuojantiems sistema, kurioje integruota akademinė, finansinė, socialinė, psichologinė, asmeninė ir kitokia parama studentams. Akademinė parama studentams prieinama nuolat, pradedant pirmąją studijų savaitę kai vyksta studentų susitikimai su katedros personalu ir fakulteto administracija. Studentai supažindinami su studijų Programa, fakulteto ir universiteto padaliniais, jų funkcijomis. Jiems įteikiami informaciniai bukletai, kuriuose yra pagrindinių universiteto ir fakulteto padalinių adresai, jų internetiniai adresai. Vėliau studentai pagal poreikį konsultuojami katedroje arba dekanate. Kiekvienam studijuojančiam svarbi informacija siunčiama asmeniškai į el. paštą, kiekvienai grupei priskiriamas kuratorius. Tinkamai remiami studentai, kurie derina studijas su darbu, jiems pritaikomas individualus studijų grafikas.

Studentai turi galimybę gauti įvairią finansinę paramą (stipendijas) – ypač skatinami geriausiai besimokantys studentai ir aktyviai dalyvaujantys studentų mokslinėje veikloje (publikacijos, pranešimai konferencijose, dalyvavimas moksliniuose projektuose, dalyvavimas studentų mokslinių draugijų veikloje).

Per KU studentų sąjungą studentams teikiama ir asmeninė parama, konsultuojami karjeros klausimais. Universiteto internetinėje prieigoje pateikta visa informacija (naudingos nuorodos, darbo pasiūlymai, praktika ir t.t.) susijusi su karjera, o karjeros specialistai konsultuoja studentus ir absolventus (metus po studijų baigimo) karjeros klausimais, padeda ruošti gyvenimo aprašymą ar motyvacinį laišką, padeda išspręsti ne tik trumpalaikes problemas, bet ir susijusias su karjeros pasirinkimu, darbo paieška, įsidarbinimu ar karjeros pokyčių sunkumais.

KU vykdoma ir kitokia parama studentams: studentai turi galimybę apsigyventi KU bendrabučiuose, naudotis KU veikiančių maitinimo įstaigų paslaugomis, dalyvauti mokslo, meno, aktyvaus laisvalaikio kolektyvų ir Sporto klubo veikloje.

Rugsėjo pirmomis dienomis pirmakursiams yra organizuojama įvadinė bendra paskaita, supažindinimui su universiteto tvarka, reikalavimais ir jų teisėmis, skiriamas dėstytojas

kuratorius, o kiekvieno dalyko dėstytojai studentus supažindina su dalyko turiniu, reikalavimais, atsiskaitymų užduotimis, jų įvykdymo terminais ir įvertinimų būdais.

- *Informacijos apie studijas ir studentų konsultavimo pakankamumo įvertinimas.*

Studentų informavimas vykdomas tinkamai – jau pasirašant sutartį, kiekvienam studentui įteikiama studento atmintinė su išsamia informacija susijusia su studijomis. Taip pat naujai įstojuosiems studentams studijos prasideda įvadu į studijas. Visi studentai yra supažindinami su studijų tvarka, vertinimo sistema, informaciniais ir materialiaisiais studijų ištekliais.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. KU yra sukurta ir efektyviai veikia įvairiapusės paramos studijuojantiems sistema.

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. Programos apraše bei vizito metu nebuvo pateiktas numatytas konkretus priimti studentų skaičius į Programą.
2. Informacija dėl tarptautinio bendradarbiavimo, suteikiančio galimybę išvykti studentams pagal mainų programas Apraše nėra pateikta.

2.4. STUDIJAVIMAS, STUDIJŲ PASIEKIMAI IR ABSOLVENTŲ UŽIMTUMAS

- *Mokymo ir mokymosi proceso, leidžiančio atsižvelgti į studijuojančiųjų poreikius ir įgalinančių juos pasiekti numatytus studijų rezultatus, įvertinimas.*

Studijų procesas organizuojamas taip, kad būtų užtikrinamas studijų rezultatų įgyvendinimas. Studijos vykdomos semestrais, nuolatine forma. Taikomi įvairūs studijų metodai, kurie sudaro sąlygas siekti studijų rezultatų. Kiekvieno dalyko studijų eiga vykdoma pagal studijų dalyko aprašą. Studijų dalykai akredituojami 3 metams ir rengiami atsižvelgiant į studijų programos rezultatus. Kiekvienais metais dėstytojai turi galimybę papildyti arba atnaujinti dalyko aprašą nauja literatūra ir kt. Dėstytojai ir studentai turi prieigą prie aktualių studijų dalykų naudodami KU Akademinę informacinę sistemą. KU studentams sudaroma galimybė studijuoti pagal individualų studijų tvarkaraštį (išvykstantiems į kitus universitetus pagal ERASMUS+programą arba neįgaliems). Individualus studijų tvarkaraštis derinamas ir aprobuojamas fakulteto dekanu ar studijų prodekanu. Programos studijų procesas sudarytas iš kontaktinio ir savarankiško darbo (ne mažiau kaip 50% studijų proceso). Prioritetas teikiamas aktyviems mokymosi metodams – diskusijos, mokslinių straipsnių analizės ir aptarimai bei grupiniai darbo metodai. Taip pat dalis programos modulių yra patalpinta į Moodle sistemą, todėl sudaroma galimybė nuotolinėms studijoms. Visos įskaitos/egzaminai yra vertinami pažymiu; dauguma egzaminų vykdomi raštu. Vertinimo metodai yra parenkami dėstytojo. Tokia studijų proceso organizavimo tvarka tinkama ir Programos įgyvendinimui.

Pasiekimų vertinimo sistema yra vieša ir aiški, studentai su ja supažindinami kiekvieno dalyko dėstytojų pradžioje. Įvertinimai asmeniškai matomi akademinėje informacinėje sistemoje, tad išlaikomas kiekvieno studento konfidencialumas.

Egzaminai vykdomi raštu arba raštu ir žodžiu. Sudarant egzaminų tvarkaraštį, atsižvelgiama į akademinių grupių pageidavimus. Vizito metu išsiaiškinta, kad egzaminas vykdomas „žodžiu ir raštu“, taip sudaromos sąlygos studentams atsiskaityti specialybinius studijų dalykus ne tik teoriškai, bet ir praktiškai, taigi studentai turi paskatą tobulinti savo įgūdžius. Įvertinimo rezultatai gali būti apeliuojami, o neišlaikius ar nelaikius egzamino,

studentams suteikiama galimybė perlaikyti juos nemokamai vieną kartą, taip suteikiant galimybę toliau siekti studijų tikslų. Baigiamieji/kursiniai darbai rengiami pagal Holistinės medicinos ir reabilitacijos katedros patvirtintus reikalavimus, kurie yra paruošti remiantis KU Senato nutarimu, laikantis atitinkamų reikalavimų. Studentų savarankiškas darbas organizuojamas tikslingai – darbo formos parenkamos priklausomai nuo aplinkybių (studentų skaičiaus, atlikimo vietos, veiklos pobūdžio ir didaktinių tikslų) ir vadovaujantis Studentų savarankiško darbo organizavimo tvarka (rodiklis 4.1.1.) Taigi, KU organizuojamas mokymo ir mokymosi procesas, leidžia atsižvelgti į studijuojančiųjų poreikius ir įgalina juos pasiekti numatytus studijų rezultatus.

- *Sąlygų, užtikrinančių galimybes studijuoti socialiai pažeidžiamoms grupėms bei studentams su specialiaisiais poreikiais, įvertinimas.*

KU yra sudarytos sąlygos, užtikrinančios galimybes studijuoti socialiai pažeidžiamoms grupėms bei studentams su specialiaisiais poreikiais. Individualių poreikių turintys studentai bibliotekoje gali naudotis specialiomis programomis bei įrenginiais (Dolphin - EasyConverter, EasyReader ir Dolphin - SuperNova Magnifier programos, WinTalker Voice – sintezatorius, SARA CE – skaitymo priemonė silpnaregiams ir neregiamis ir kt.). Studijų procesas yra pritaikomas prie neįgalių asmenų poreikių – taikomos įvairios atsiskaitymo formos, suteikiama tinkama fizinė aplinka (įrengtas stacionarus keltuvas, mobilūs kopikliai, pritaikyti kompiuteriniai stalai ir kėdės, klaviatūros) (rodiklis 4.1.2.). Nors KU ir yra pasirengęs priimti studentus turinčius negalią, vis tik, kyla abejonių ar šioje Programoje didelę negalią turintys studentai galėtų studijuoti. Apraše nėra pateikta, kiek fitoterapijos praktikos vietos būtų prieinamos tokiems studentams ir ar įsidarbinimo galimybės nebūtų ribotos.

- *Akademinio sąžiningumo, tolerancijos ir nediskriminavimo užtikrinimo politikos įgyvendinimo įvertinimas.*

Akademinis sąžiningumas KU yra užtikrinamas ir kontroliuojamas. Tai įrodo kelios Programos Apraše pateiktos priemonės. Studentų sąžiningo studijavimo užtikrinimo būdai: (1) KU Akademinės etikos kodeksas patvirtina pamatines akademinės etikos vertybes; (2) Studentai, pradedantys studijas KU, pasirašo sutartį, kurioje įsipareigoja laikytis akademinės drausmės ir studento etikos reikalavimų, numatytų KU dokumentuose; (3) KU Senato patvirtintame Studentų savarankiškų rašto ir meno darbų bendrųjų reikalavimų apraše aptariama akademinė rašto darbų etika; (4) Vadovaujamosi Studijų nuostatų XVII skyriuje nurodoma informacija apie akademinės etikos laikymosi principus.

Akademinis sąžiningumas užtikrinamas studijų metu formuluojant egzaminų užduotis taip, kad studentai ne tik atgamintų žinias, bet ir spręstų pažintinių, praktinių, bendrųjų kompetencijų reikalaujančias užduotis, kurių nusirašyti nėra galimybės. Siekiant užtikrinti sąžiningą studijavimą, dėstytojai ir studentai gali naudotis nemokama plagijavimo atpažinimo sistema ([www.plag.lt](http://www plag.lt)). Diplomantai savo baigiamuosiuose darbuose ne tik deklaruoja, jog jie parengti sąžiningai, bet ir baigiamojo darbo gynimo studijų programos komitete metu tikrinamas darbo originalumas naudojant Lietuvos aukštųjų mokyklų elektroninių objektų talpyklos eLABa resursus. Akademinį sąžiningumą užtikrinti padeda dėstytojai. Matydami, jog sesijos metu studentas nusirašinėja, dėstytojai nutraukia studento egzamino rašymą ir studentas gauna akademinę skolą.

Taigi, akivaizdu, jog KU imasi nemažai priemonių, kad užkirstų kelią akademiniam nesąžiningumui.

KU laikomasi nediskriminavimo politikos ir visų asmenų teisės yra lygios. Į šią problemą atsižvelgiama rimtai, KU yra sukurtas Lygių galimybių politikos įgyvendinimo ir vykdymo priežiūros principų įgyvendinimo priemonių aprašas. KU Senato patvirtintas Pedagoginių ir mokslo darbuotojų etikos kodeksas apibrėždamas bendrąsias akademinės etikos normas, deklaruoja, kad universiteto bendruomenės narių santykiai grindžiami pagarbos, geranoriškumo, nešališkumo ir nediskriminavimo principais. Tai patvirtina ir KU Akademinės etikos kodeksas.

- *Apeliacijų, skundų dėl studijų proceso teikimo ir nagrinėjimo procedūrų taikymo efektyvumo krypties studijose įvertinimas.*

KU turi formalizuotą apeliacijų ir skundų dėl studijų proceso teikimo tvarką. Studentai turi teisę apeliuoti gautus įvertinimus ir gauti argumentuotus atsakymus dėl apeliacijos svarstymo. Vizito metu išsiaiškinta, kad apeliacijoms nagrinėti yra sudaryta Apeliacinė komisija. Apeliacijų teikimo ir nagrinėjimo tvarką reglamentuoja Apeliacijų nuostatai. KU sudaro visas sąlygas ir užtikrina, kad apeliacijos bus išnagrinėtos. Ekspertų nuomone sritis plėtojama sistemiškai, be esminių trūkumų.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *KU geba organizuoti mokymosi procesą.*
2. *Universitete sudarytos sąlygos studijuoti socialiai pažeidžiamoms grupėms bei studentams su specialiaisiais poreikiais.*
3. *KU geba užtikrinti akademinio sąžiningumo, tolerancijos ir nediskriminavimo politiką.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. *Fitoterapeuto profesinio rengimo standarto Lietuvoje nėra, todėl universitetas negali užtikrinti, jog bakalauro studijas baigęs studentas iš tiesų įgis fitoterapeuto profesinę kvalifikaciją.*
2. *Nėra išryškinti specifiniai mokymo metodai ir specifinės vertinimo ir/ar atsiskaitymo formos, taikytinos rehabilitacijos krypties Programoje.*

2.5. DĖSTYTOJAI

- *Programoje dirbančių dėstytojų skaičiaus, kvalifikacijos ir kompetencijos (mokslinės, didaktinės, profesinės) pakankamumo studijų rezultatams pasiekti įvertinimas.*

Programos akademinio personalo tinkamumą studijų rezultatams pasiekti argumentuoja numatytas Programos dėstytojų skaičius (22) ir tarpdisciplininė komandos sudėtis. 68,2 proc. Programos dėstytojų turi mokslo daktaro laipsnį (5 profesoriai, 9 docentų, 5 lektoriai, 3 asistentai) ir beveik 81 proc. KU dirba didesniu nei 0,5 etatu. Tai tenkina I pakopos universitetinių studijų programoms taikytiną teisės aktų reikalavimą, kad ne mažiau kaip 50 procentų studijų krypties dalykų apimties turi dėstyti mokslininkai (Metodikos 1 priedo 5.1.1.3 p.).

Analizuojant bendro Programos dėstytojų skaičiaus racionalumą ir reikiamą sudėties įvairovę, pažymėtinas numatomų Programos dalykus dėstančių dėstytojų skaičius: studijų krypties dalykus dėstys 17 dėstytojų: Holistinės medicinos ir rehabilitacijos katedros 8 dėstytojai; po 1 dėstytoją iš Rekreacijos ir turizmo katedros, Slaugos katedros, Medicinos technologijų katedros, Visuomenės sveikatos katedros ir Botanikos sodo; 4 dėstytojai iš Jūrų tyrimų instituto. Studijų krypties dalykų dėstytojų patirties įvairovė tiek tematinio, tiek akademinio darbo trukmės aspektu – 16 dėstytojų turi didesnę nei 15 metų akademinio darbo patirtį, o 6 dėstytojai – 15 metų ir mažiau; iš jų 2 iki 10 metų. Tai patvirtina Programos

akademinio personalo kvalifikacinės struktūros subalansuotumą ir mokslinės kompetencijos dominavimą (Metodikos 1 priedo 5.1.1.2 p. ir 5.1.1.3 p.).

Programos turinyje pasigendama dėstytojų, turinčių kompetencijų, tiesiogiai reikalaujančių žinių numatytuose studijų dalykuose, ypač trūksta licencijuotų fitoterapeutų t.y. turinčių klinikinę fitoterapeuto patirtį darbo su pacientais reabilitacijos centruose, sveikatinimo centruose ar ligoninėse. Tai kelia abejonių ar ketinamos vykdyti Programos dėstytojai tikrai galės užtikrinti Programos specialiųjų rezultatų pasiekimą ir studentų specialiųjų gebėjimų, susijusių su „paciento gydymu, sveikatinimu ir profilaktika taikant fitoterapinius preparatus“ išugdymą (C1, C3, C4). Ypač nepakanka Programos dėstytojų, turinčių klinikinę praktinio darbo patirtį, kas leidžia daryti prielaidą, kad gali kilti nesklandumų užtikrinant į praktiką orientuotas studijas ir tinkamai pasiekti studijų rezultatus, susijusius su specialiaisiais gebėjimais (Metodikos 1 priedo 5.1.1.4 p. ir 5.1.1.5 p.).

Pasigendama dėstytojų vieningo supratimo ir tarpdisciplininio komandos požiūrio į būsimą fitoterapeuto, kaip specialisto, profesinį lauką. Vizito metu, dėstytojų nuomonė išsiskyrė dėl būsimą specialisto kompetencijų – vieni teigė, kad ruošiamas puikus specialistas gebantis auginti ir surinkti vaistinius augalus bei mokantis puikiai paruošti fitoterapinius preparatus, kiti teigė - fitoterapijos preparatų taikymo ir jų efektyvumo vertinimui visai nereikalingas pacientas, o studentas gali išmokti „gydyti“ ir dirbdamas tyrimų laboratorijose. Ekspertams kilo abejonių, koks specialistas bus ruošiamas. Vieningos vizijos nebuvimas jaučiamas ir Programos dalykų turinyje.

Didžioji dalis numatomų dėstytojų rašo mokslinius straipsnius, dalyvauja, skaito pranešimus tarptautinėse, respublikinėse konferencijose, dalyvauja Erasmus+ projektuose. Vizito metu dėstytojai patikino, kad dauguma su studentais dalyvauja moksliniuose projektuose, edukaciniuose renginiuose. Iš dėstytojų veiklos aprašymų matyti, kad beveik trečdalis Programoje numatytų dėstyti dėstytojų moka užsienio kalbą (anglų kalba) ne žemesniu nei B2 lygiu (Metodikos 1 priedo 5.1.1.6 p.). Vizito metu buvo išsiaiškinta, kad visi dėstytojai nuolat kelia kvalifikaciją šioje srityje savarankiškai ar dalyvaudami KU nuolat organizuojamuose užsienio kalbos mokymuose. Vizito metu dėstytojai teigė, kad visi naudojami Moodle aplinka, kurioje pateikia teorinę studijų medžiagą, demonstracinius filmukus.

Pateiktame numatomų dėstytojų sąrašė mokslinės ir profesinės veiklos sąsajų su dėstomu dalykų dermė nepakankamai atskleista (Metodikos 1 priedo 5.1.1.5 p.). Aprašo 6 lentelėje pateikta informacija apie dėstančius dėstytojus ne visada atitinka pateiktą studijų planą (3 lentelė) ir dalykų aprašuose nurodytą informaciją, pavyzdžiui: lentelėje nurodytas studijų plane nenumatytas dalykas Klinikinė farmakologija. Nerasta pagrindimo, kad dalykų Tiriamoji ir/ar gamybinė fitoterapijos praktika (6 lentelė) ir Fitoterapijos praktika 1 ir 2 (3 lentelė) dėstyme dalyvaus kvalifikuotas asmens sveikatos priežiūros specialistas (gydytojas-fitoterapeutas ar fitospecialistas). Numatomų Programos dėstytojų kvalifikacijos tinkamumas numatomiems studijų rezultatams pasiekti vertinamas kaip nepakankamai pagrįstas. Specialybinius dalykus Vaistiniai augalai ir jų poveikis 1 ir 2 (3 lentelė) ir Klinikinė fitoterapija (6 lentelė) dėstymą koordinuos tiek dėstytoja be mokslinio laipsnio, tiek dėstytojos be gydytojo fitoterapeuto ar klinikinio farmakologo kvalifikacijos. Taip pat pateikta informacija nepakankama patvirtinti, ar tarp Programos dėstytojų yra licencijuotų gydytojų fitoterapeutų ar klinikinį farmakologų.

- *Sąlygų dėstytojų kompetencijoms tobulinti įvertinimas.*

Iš Programos Apraše pateiktos informacijos matyti, kad dėstytojų profesiniam tobulėjimui KU sudarytos palankios sąlygos. Programoje pakviesti dirbti dėstytojai 2014–2019 metais turėjo galimybę kelti kvalifikaciją tobulinimo renginiuose (kursuose, seminaruose, tęstiniuose mokymuose, susijusiuose su Programos studijų sritimi, moksline, pedagogine ir sportine veikla ir jų profesinė kvalifikacija yra tinkama numatomiems studijų rezultatams

pasiekti. KU darbuotojų profesinį tobulėjimą skatina kas penkeri metai vykdoma pedagoginio ir mokslo personalo atestacija; darbuotojams sudaromos sąlygos tobulėti finansuojant disertacijų rengimą, gynimą, vadovėlių, monografijų, studijų knygų ir metodinių leidinių rengimą, apmokant stažuotes bei kvalifikacijos kėlimo kursus; KU mokslo ir studijų skatinimo fondas remia dėstytojų dalyvavimą tarptautiniuose moksliniuose renginiuose, konferencijose ir dėstytojai turi galimybę tobulintis, dalyvaudami kartą per mėnesį vykstančiuose KU mokslininkų forumuose, organizuojamuose įvairiuose kvalifikacijos kėlimo seminaruose ir diskusijose (Metodikos 1 priedo 5.1.1 p.).

Vizito metu ekspertai pastebėjo, kad Programos rengėjai ir numatyti dėstytojai labai glaudžiai bendradarbiauja su Airijoje fitoterapijos studijas organizuojančiais dėstytojais, kas sudaro galimybes pasisemti gerosios patirties ir tobulinti Programą, kelti dėstytojų kvalifikaciją, perteikti studentams numatomus studijų rezultatus. Taipogi yra numatytos galimybės dėstytojams stažuotis ir dėstyti užsienyje, kas, ekspertų nuomone, suteiks Programos dėstytojams profesinio ir asmeninio tobulėjimo galimybes, galimybę sekti naujas studijų ir mokslo plėtros tendencijas ir jas perteikti Programos studentams.

Apibendrinant Fitoterapijos studijų Programos dėstytojų vertinimą, ekspertai pažymi, kad vertinimo metu aptikti tokie esminiai trūkumai: (1) netinkamai suformuota tarpdisciplininė dėstytojų komandos sudėtis nepagrindžia ruošiamo specialisto – fitoterapeuto – gebėjimų, žinių ir kompetencijos ribų suvokimo, o Programos dėstytojų kvalifikacija nėra tinkama pasiekti Programos specialiuosius rezultatus; (2) pasigendama farmacijos mokslų srityje tyrimus vykdančių dėstytojų bei kvalifikuotų reabilitacijos krypties studijų dėstytojų; (3) į Programos klinikinės fitoterapijos ar medicininių disciplinų dėstymą neįtraukti dėstytojai turintys klinikinės praktinės patirties.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. Teikiamoje Fitoterapijos studijų Programoje dėstys 22 dėstytojai, kurių 68,2 proc. turi daktaro mokslinį laipsnį ir dauguma turi daugiau kaip 15 m. pedagoginio darbo patirtį bei pasižymi aukšta kvalifikacija.

2. KU veikia kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimo bei mokslo veiklos skatinimo sistema.

3. Pakankamas dėmesys teikiamas Programos dėstytojų atrankai, sudaromos sąlygos dėstytojų kompetencijų tobulinimui.

4. Taikomas dėstytojų vertinimo klausimynas.

5. Programos rengėjų ir dėstytojų glaudus bendradarbiavimas su fitoterapijos studijas organizuojančiais dėstytojais Airijoje.

6. Numatytos galimybės sistemingam dėstytojų kvalifikacijos tobulinimui ir studijų rezultatų pasiekimui.

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. Nepakankamai dėmesio skiriama Programos dėstytojų kvalifikacijos atitikčiai numatomiems specialiesiems studijų rezultatams pasiekti.

2. Trūksta Aprašo papildymo kviestiniais dėstytojais.

3. Farmakognozijos inovatyvios technologijos ir Fitofarmacijos praktika dėstymo kokybei užtikrinti tikslinga pasitelkti farmacijos mokslų srities dėstytoją.

4. Nepakankamai suformuota tarpdisciplininė dėstytojų komandos sudėtis, trūksta bendro dėstytojų susitarimo dėl bendro ruošiamo specialisto – fitoterapeuto įvaizdžio ir kompetencijos ribų suvokimo.

5. Rengiant Programos rezultatus ir turinį būtina atsižvelgti į socialinių partnerių poreikius dėl ruošiamo fitoterapeuto kompetencijų perspektyvoje.

6. Siekiant užtikrinti į praktiką orientuotas studijas rekomenduotina socialinius partnerius įtraukti į klinikinės fitoterapijos ar medicininių disciplinų dėstomus dalykus kaip dėstytojus.

2.6. STUDIJŲ MATERIALIEJI IŠTEKLIAI

- *Programos fizinių, informacinių ir finansinių išteklių, leidžiančių užtikrinti efektyvų mokymosi procesą, tinkamumo ir pakankamumo įvertinimas.*

Remiantis pateikta informacija Apraše, taip pat atsiųsta vaizdo medžiaga bei nuotoliniu būdu gauta informacija apie Programai numatomas naudoti patalpas ir darbo vietų skaičių jose, numatomas naudoti priemonės ir įrangą, įskaitant kompiuterines programas, galima teigti, kad patalpos Programos studijoms atitinka priešgaisrinės, higienos bei sveikatos saugos reikalavimus, ir yra tinkamos naudojimui. Ekspertai sutinka, kad KU Sveikatos mokslų fakultete, Jūrinių technologijų ir Gamtos mokslų fakulteto, Gyvybės mokslų katedros studijų auditorijose ir laboratorijose Programos vykdymui yra pakankamai kabinetų ir auditorijų. Auditorijos aprūpintos vaizdo demonstracinėmis priemonėmis – multimedija, kompiuteriais, o kompiuteriuose ir specializuotose kompiuterinėse laboratorijose yra iki 10 rūšių programinės įrangos ir duomenų bazių. KU įdiegtas modernus naujas Aula Magna korpusas, skirtas srautinio tipo paskaitoms. Didelė dalis užsiėmimų ir praktinių darbų bus vedami KU Botanikos sode, kur sudaromos puikios sąlygos ir galimybės studentams atlikti kursinius ir baigiamuosius, studijų dalykų individualius ir grupinius darbus bei praktikas, praversti integruotas ir/ar kooperuotas paskaitas bei praktinius užsiėmimus (Metodikos 1 priedo 6.1.1.1 p.).

Nenurodomi fiziniai ištekčiai ir materialioji bazė, susijusi su medicinos ir reabilitacijos krypties studijomis, kuri yra skirta pasiekti numatomiems specialybiniais studijų rezultatams, kurių pagrindinis fitoterapeuto objektas yra pacientas ir dalyvavimas sprendžiant jo sveikatos problemas: (1) Specialiesiems studijų rezultatams (C1,C2,C3,C4) susijusiems su fitoterapinių preparatų taikymu gydymui, profilaktikai, sveikatinimui ar reabilitacijai; (2) Socialiniams rezultatams (D1,D2,D3) ir gebėjimams dirbti tarpdisciplininėje komandoje; (3) Asmeniniams gebėjimams (A1) savarankiškai ir kritiškai priimti sprendimus ir spręsti problemas (Metodikos 1 priedo 6.1.1.1 p. ir 6.1.1.2 p.).

Apraše pateikiami duomenys apie studijų įgyvendinimui numatomas naudoti bazes praktikoms yra nepakankami ir riboti (Metodikos 1 priedo 6.1.1.4 p.), o Programos turinyje akcentuojami studijų rezultatai ir gebėjimų ugdymas labai tiksliai siejamas su reabilitacija, tačiau perspektyvinis materialiosios bazės gerinimo planas nesusietas su reabilitacijos krypties poreikiais (Metodikos 1 priedo 6.1.2.1 p.). Vizito metu Programos rengėjai nurodė, kad Holistinės medicinos ir reabilitacijos katedra glaudžiai bendradarbiauja su socialiniais partneriais, teikiančiais paslaugas studentų praktikoms, bet numatomos praktikos vietos labiau susijusios su agronomija ir žemės ūkio veiklomis t.y. vaistinių augalų auginimo, rinkimo ir apdorojimo specifika (32 psl.). Pasigendama klinikinės praktikos vietų, kur studentai turėtų tiesioginį kontaktą su pacientu, įgytų klinikinės patirties gydant skirtingo amžiaus ir skirtingo profilio pacientus, stebėtų taikomų preparatų efektyvumą ir su klinikiu fitoterapeutu analizuotų grįžtamąjį ryšį, dalyvautų tarpdisciplininio komandinio darbo procese bei mokytųsi priimti sprendimus realiose situacijose.

Vizito metu ekspertai įsitikino, kad KU bibliotekoje leidinių, skirtų sveikatos mokslų studijų srityje vykdomoms studijų programoms, yra pakankamai, nuolat atnaujinama ir papildoma naujausiais leidiniais. Tačiau ne visa vertinimui pateikta *Fitoterapijos* mokslui ir studijoms priskirtina literatūra yra pakankamai aukštos mokslinės vertės ir yra skirta ne universitetinio lygio fitoterapijos specialistų ugdymui, o labiau plačiau auditorijai (Metodikos 1 priedo 6.1.1.5 p.). Pvz. : Fitoterapijos praktika 1, Tiriamoji ir/ar gamybinė fitoterapijos praktika ir Klinikinė fitoterapija pagrindinės literatūros sąrašė nurodyti fitoterapijos studijoms menkos mokslinės ir metodologinės reikšmės šaltiniai (Vasiliauskas J. 2010. Gamtos vaistinė. Alma Littera, R. Jakubonienė, A.Kemzūraitė, M.Lapelė ir kt. 2007. Vaistažolės, ekologija, saulės energija. Panara: Pilnų namų bendruomenė. Yang J., Di Q., Zhao J. Chemical Engineering and

Processing. Effect of glutinous components on matrix microstructure during the drying process of plant porous materials. 2010. Miško vaistiniai augalai : gydomosios savybės ir receptai, Valdas Sasnauskas). Studijoms atrinktos literatūros šaltiniuose aptikta net jokios metodologinės ir mokslinės vertės neturinčių šaltinių (Janulis V. 2009. Džiaugiamės vaistingųjų augalų tyrimo laimėjimais. Kaunas. [LSMU laikraščio straipsnis]), tačiau pasigendama tarptautiniu lygiu pripažintų įrodymais grįstos fitoterapijos šaltinių (pvz.: ESCOP, Europos bendrijos, PSO monografijų, R.F. Weiss ir V. Fintelmann monografijos ir pan.).

Visi Programai skirti informacijos ištekliai atsispindi KU virtualioje bibliotekoje; KU mokslo publikacijos yra registruojamos Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos (eLABa) sistemoje; per licencijuojamas duomenų bazes Universiteto bendruomenė turi prieigą prie 500 tūkst. el. dokumentų ir prenumeruojami šiai Programai naudingi elektroniniai mokslinės informacijos ištekliai. Visos licencijuojamos duomenų bazės yra prieinamos ne tik iš Universiteto tinkle esančių kompiuterių, bet ir namuose (Metodikos 1 priedo 6.1.1.6 p.).

KU vykdo ir užtikrina studentų informacinį raštingumą. Biblioteka ir katedra bendradarbiauja ugdant studentų bei tyrėjų informacijos kompetencijas. Studentai yra supažindinami su bibliotekos informacijos sistema ir teikiamomis paslaugomis, turimais informacijos ištekliais bei informacijos paieškos įrankiais. Pagal tikslinį poreikį, organizuojami informacijos kompetencijos ugdymo kursai ir mokymai, stengiamasi užtikrinti atvirąją nemokamą prieigą prie mokslinės literatūros: straipsnių, konferencijų pranešimų, daktaro disertacijų ir tezių, kitos publikuotos ir nepublikuotos medžiagos.

- *Krypties studijų vykdymui reikalingų išteklių planavimo ir atnaujinimo įvertinimas*

Programoje numatytas perspektyvinis materialiosios bazės gerinimo planas mažai susijęs su studentų klinikinių kompetencijų ir gebėjimų ugdymu (modernaus Fitoterapijos kabineto įrengimas, planuojama panaudoti KU mokslo ir pedagoginių darbuotojų vykdomų projektų rezultatus bei priemones, KU Jūros tyrimo instituto laboratorijas ir klimato kambarius;). Pasigendama materialinės bazės plėtimo, atitinkančio reabilitacijos studijų kryptį – neįtrauktos asmens sveikatos priežiūros ir reabilitacijos institucijų materialiosios bazės. Programos Apraše nepateikti su medicinos ir reabilitacijos krypties mokslu susiję materialieji ištekliai ir klinikinės bazės.

Apibendrinant *Fitoterapijos* studijų Programos studijų materialiujų išteklių vertinimą, ekspertai pažymi, kad vertinimo metu aptikti sekantys esminiai trūkumai: (1) Programai numatomi materialieji ištekliai (fiziniai ištekliai, priemonės ir įranga), skirti pasiekti numatomiems studijų rezultatams, yra nepakankamai susiję su reabilitacijos ir (ar) medicinos krypties studijomis; (2) Studijų įgyvendinimui numatoma naudoti bazė praktikiams vykdyti yra nesusijusi su reabilitacijos krypties studijomis ir neužtikrina efektyvaus ugdymo proceso bei nėra tinkama numatomiems studijų rezultatams pasiekti; (3) pateikiamų metodinių išteklių aktualumas, naujumas ir atitikimas Programai yra nepakankamas ir tiesiogiai nesusijęs su Programos turiniu bei yra mažos mokslinės vertės. Dėl išvardintų esminių trūkumų Fitoterapijos Programos studijos reabilitacijos kryptyje negali būti vykdomos.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. *Paskaitoms, seminarams, diskusijoms ir praktiniams darbams yra naudojama apie 20 auditorijų. Modernus naujas Aula Magna korpusas, skirtas srautinio tipo paskaitoms.*

2. *Bibliotekos informacijos išteklių fondas kaupiamas glaudžiai bendradarbiaujant su universiteto dėstytojais ir mokslininkais, atsižvelgiant į akademinės bendruomenės poreikius ir studijų programų kaitą.*

3. *Prenumeruojami šiai studijų Programai naudingi elektroniniai mokslinės informacijos ištekliai.*

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

1. Programos materialioji bazė, kuri yra skirta pasiekti numatomiems studijų rezultatams, yra nepakankamai susijusi su medicinos ir reabilitacijos krypties studijomis, todėl būtinas materialinės bazės plėtimas reabilitacijos krypties studijų vykdymui ir studijų procesą įtraukiant klinikinės praktikos bazes (ligonines, reabilitacijos centrus, sveikatinimo centrus ir kt.).

2. Perspektyvinis materialiosios bazės gerinimo planas nesusietas su reabilitacijos krypties ar sveikatos gerinimo poreikiais.

3. Programos metodinių išteklių aktualumas, naujumas ir atitikimas Programai yra nepakankamas ir netiesiogiai susijęs su Programos turiniu, todėl būtinas metodinių išteklių papildymas numatomiems studijų rezultatams pasiekti.

4. Literatūros šaltiniuose aptikta metodologinės ir mokslinės vertės neturinčių šaltinių.

5. Sukonkretinti ruošiamo fitoterapeuto profesines kompetencijas ir užtikrinti šių kompetencijų ugdymui atitinkamą materialiąją bazę.

2.7. STUDIJŲ KOKYBĖS VALDYMAS IR VIEŠINIMAS

- *Studijų vidinio kokybės užtikrinimo sistemos veiksmingumo įvertinimas.*

KU yra patvirtinta kokybės politika ir įdiegta vidinė kokybės sistema bei vadovaujama Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo nuostatais ir gairėmis (ESG). KU studijų kokybės užtikrinimą laiduoja KU Rektoriaus įsakymu (2006 m.) iš 12 narių sudaryta Studijų kokybės komisija. Studijų kokybės komisija priklauso Studijų tarnybai, kuri vykdo SvMF programų kokybės priežiūrą. Jai talkina KU Senato akademinė komisija. KU yra sukurtas kokybės užtikrinimo modelis, atliepantis pastangas formuluoti bendrus europinius aukštojo mokslo vertinimo kriterijus. Fakulteto Studijų programų komitetą sudaro visų fakulteto katedrų atstovai, vykdančys programų atnaujinimo proceso administravimą. KU turi vidinę studijų kokybės užtikrinimo sistemą, grindžiamą Europos aukštojo mokslo erdvės studijų kokybės užtikrinimo nuostatomis ir KU patvirtinta veiklos kokybės gerinimo strategija, padedančia užtikrinti universiteto teikiamo aukštojo išsilavinimo kokybę. Programų kokybę vertinama hierarchiškai: universitetas, fakultetas, katedra. Kas 2 - 4 metai atliekamos programų savianalizės. Pagrindinės vidinės savianalizės proceso sudedamosios dalys: sistemingas grįžtamojo ryšio fiksavimas, programų studijų dalykų atnaujinimas, dėstytojų tobulėjimas (Metodikos 1 priedo 7.1.1.1 p.).

Iš Apraše pateiktos informacijos, aišku, kad už Programos realizavimą tiesiogiai bus atsakinga Holistinės medicinos ir reabilitacijos katedra, reguliarių susirinkimų ir posėdžių metu analizuojanti programų realizavimo procesus. Pasigendama informacijos, kokie žmonių ir materialieji išteklių skiriami efektyviam Programos valdymui ir tobulinimui - ar studijų programų valdyme yra sudarytas Studijų programos komitetas iš skirtingų asmenų: dėstytojai, studentai bei socialiniai partneriai, bei kuris tobulina, analizuoja studijų programas, kurie bendradarbiauja su socialiniais partneriais, stebi profesinės veiklos naujoves ir skatina jų pritaikymą studijų programose (Metodikos 1 priedo 7.1.1.2 p.).

- *Socialinių dalininkų (studentų ir kitų suinteresuotų šalių) įtraukimo į vidinį kokybės užtikrinimą veiksmingumo įvertinimas.*

Iš Programos Apraše pateiktų duomenų ir vizito metu diskusijoje apie socialinių dalininkų įtraukimą į Programos rengimo, vertinimo ir tobulinimo procesus, jų indėlį ir grįžtamojo ryšio jiems suteikimą, paaiškėjo visiškas socialinių dalininkų ir darbdavių nedalyvavimas Programos rengime, studijų rezultatų vertinime ir apklausose dėl studentų praktikų, Programos rezultatų atitikimo darbo rinkos poreikiams bei absolventų kompetencijų

(Metodikos 1 priedo 7.1.2.1 p.). Vizito metu socialiniai partneriai patvirtino, kad į juos buvo kreiptasi apklausiant dėl numatomų rengti specialistų poreikio, tačiau rengiama Programa su jais nebuvo derinta, pvz., ar jie pasirengę priimti į praktiką studentus fitoterapeutus, kiek jie gali priimti studentų į praktikos vietas, kas bus praktinis vadovas ir bus atsakingas už jų veiklą ligoninėje, bei padės ugdyti specialiuosius gebėjimus, koks poreikis tokių specialistų, kokios įsidarbinimo galimybės ir t.t. Programos rengėjai nepateikė jokie plano, dėl grįžtamojo ryšio suteikimo socialiniams dalininkams (Metodikos 1 priedo 7.1.2.1 p.).

Programos Apraše pateikta informacija apie socialinius dalininkus ir profesinės praktikos vietas labiau susijusi su žemės ūkio veiklomis. Tačiau vizito metu pakviesti socialiniai partneriai iš reabilitacijos centrų/skyrių ypač argumentavo fitoterapeutų poreikį reabilitacijos skyriuose. Kadangi fitoterapeuto profesinio rengimo standarto, kaip ir patvirtintos medicinos normos, Lietuvoje dar nėra, todėl KU negali užtikrinti, jog bakalauro studijas baigęs studentas iš tiesų įgis fitoterapeuto profesinę kvalifikaciją ir todėl absolventų įsidarbinamumo galimybės yra labai ribotos.

Vizito metu socialiniai dalininkai argumentavo apie labai plataus profilio ir įvairiapusiškas kompetencijas turinčio fitoterapeuto poreikį, kurio dalis kompetencijų net nėra įmanomos, o labiau priskiriamos medicinai (savarankiškas gydymas), vaistinių augalų auginimas - žemės ūkio veiklos, (agronomija), vaistinių preparatų paruošimas ir skyrimas paciento gydymui (farmacininkas) ar net maisto pramonėje. Todėl, atsižvelgiant į socialinių partnerių nuomonę ir specialisto kompetencijų poreikį, būtina apibrėžti ir sukongretinti būsimą fitoterapeuto profesines kompetencijas, pagrįstas teisės aktais, profesiją reglamentuojančiais dokumentais ar sveikatos priežiūros įstaigose teikiamų paslaugų reglamentais ir rinkos poreikiu. Programos rengėjai dar iki ekspertų vizito pradėjo bendradarbiauti su klinikinių praktikos bazių atstovais, planuoja naudotis jų materialine baze, keletas socialinių partnerių pakviesta dėstyti Programoje.

Pagrindinės srities stiprybės:

1. KU yra patvirtinta kokybės politika ir įdiegta vidinė studijų kokybės sistema, grindžiama Europos aukštojo mokslo erdvės studijų kokybės užtikrinimo nuostatomis ir KU patvirtinta veiklos kokybės gerinimo strategija, padedančia užtikrinti universiteto teikiamo aukštojo išsilavinimo kokybę.

Pagrindiniai srities tobulintini aspektai:

- 1. Socialinių partnerių išsakytas fitoterapeutų poreikis neatitinka Programos.*
- 2. Neaiškiai pateikti žmonių ir materialieji išteklių skirti efektyviam Programos valdymui, koordinavimui ir tobulinimui.*
- 3. Įtraukti socialinius dalininkus į Programos rengimo, vertinimo ir tobulinimo procesus.*
- 4. Programoje neaptartas grįžtamojo ryšio suteikimo socialiniams dalininkams planas, kuris būtinas siekiant užtikrinti vidinės kokybės užtikrinimo sistemos veiksmingumą.*

III. REKOMENDACIJOS

1. Rekomenduojama Programą priskirti medicinos studijų kryptčiai arba patikslinti pavadinimą, siekiant išvengti stojančiųjų ir socialinių dalininkų klaidinimo atsižvelgiant į turinio apimtį ir studijų kryptties pobūdį.
2. Programos rengėjams, dėstytojams ir socialiniams dalininkams būtina suvienodinti ir sukongretinti ruošiamo fitoterapeuto profesines kompetencijas, pagrįstas šiuo metu LR galiojančiais teisės aktais, profesiją reglamentuojančiais dokumentais ir sveikatos priežiūros įstaigose teikiamų paslaugų reglamentais, atsižvelgiant į rinkos poreikį.
3. Pagrįsti Programos studijų aktualumą ir fitoterapijos specialistų poreikį, remiantis esamu LR rinkos poreikiu, įsidarbinimo galimybėmis (konkrečiais skaičiais ir darbo vietomis) bei Programos resursais ir pajėgumu, užtikrinančiais kokybę ir prieinamumą konkrečiam studijuojančiųjų skaičiui.
4. Susiaurinti ir sukongretinti Programos tikslą bei suderinti su studijų rezultatais, kurie ugdytų studentų gebėjimus ir kompetencijas atitinkamai pagal studijų kryptį.
5. Programos turinyje akcentuojami studijų rezultatai ir gebėjimų ugdymas neatitinka studijų dalykų turinio ir temų, todėl būtinas Programos studijų dalykų ir turinio koregavimas atitinkamiems studijų rezultatams pasiekti.
6. Kadangi Programos rezultatų ir studijų dalykų visumoje, pasigendama klinikinės medicinos studijų disciplinų, užtikrinančių studento, būsimo fitoterapeuto, nuoseklų kompetencijų ugdymą, būtina studijų planą papildyti su klinicine medicina susijusiais studijų dalykais.
7. Programos studijų dalykų dėstymui būtina pasitelkti dėstytojus vykdančius ir skelbiančius mokslinius darbus tiesiogiai sietinus su dėstomu studijų dalyku. Į studijų planą įtraukti daugiau dėstytojų – mokslininkų, turinčių reikšmingą skaičių pripažintų mokslinių darbų medicinos ir reabilitacijos mokslo kryptyse.
8. Būtina į klinikinių fitoterapijos studijų dalykų dėstymą pakviesti daugiau dėstytojų, turinčių reikšmingą mokslinių darbų fitoterapijos srityje skaičių ir klinikinės praktikos patirties.
9. Reikalingas KU Holistinės medicinos ir reabilitacijos katedros mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos rodiklių gerinimas, ypač reabilitacijos kryptyje.
10. Būtinas neatidėliotinas KU vykdomų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos fitoterapijos srityje intensyvinimas.
11. Būtinas materialinės bazės plėtimas į studijų procesą įtraukiant sveikatos priežiūros įstaigas, kaip klinikinės praktikos bazes: ligonines, reabilitacijos centrus ir sveikatinimo centrus.
12. Programos dalykų studijoms nenaudoti metodologinės ir mokslinės vertės neturinčių šaltinių. Rekomenduotina studijoms rinktis naujausią, ne daugiau nei 10 metų publikavimo senumo literatūrą bei plačiau išnaudoti tarptautiniu lygiu pripažintus moksliniais įrodymais grįstos fitoterapijos šaltinius ir monografijas.

IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINMAS

KU aukštosios mokyklos ketinama vykdyti studijų programa *Fitoterapija* vertinama neigiamai.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Studijų tikslai, rezultatai ir turinys	1
2	Mokslo (meno) ir studijų veiklos sąsajos	2
3	Studentų priėmimas ir parama	4
4	Studijavimas, studijų pasiekimais ir absolventų užimtumas	3
5	Dėstytojai	2
6	Studijų materialieji ištekliai	2
7	Studijų kokybės valdymas ir viešinimas	3
	Iš viso:	17

- 1- Nepatenkinamai (sritis netenkina minimalių reikalavimų, yra esminių trūkumų, dėl kurių krypties studijos negali būti vykdomos)
- 2- Patenkinamai (sritis tenkina minimalius reikalavimus, yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)
- 3- Gerai (sritis plėtojama sistemiškai, be esminių trūkumų)
- 4- Labai gerai (sritis vertinama labai gerai nacionaliniame kontekste ir tarptautinėje erdvėje, be jokių trūkumų)
- 5- Išskirtinės kokybės (sritis vertinama išskirtinai gerai nacionaliniame kontekste ir tarptautinėje erdvėje)

Ekspertų grupė:

1. Doc. dr. Aušra Adomavičienė (grupės vadovė), akademinės bendruomenės narė
2. Prof. dr. Valdas Jakštas, akademinės bendruomenės narys
3. Meda Vaitonytė, akademinės bendruomenės narė, studentų atstovė